

SLOVENSKI NAROD.

zanjja vsak dan zvečer, izmisi nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogrsko deželo za vse leto 25 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za en mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom za vse leto 24 K, za pol leta 12 K, za četrt leta 6 K, za en mesec 2 K. Kdor hodi sam po ulici, plača za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za en mesec 1 K 90 h. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština. — Na naročbu brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Za znanila se plačuje od petertopne peti-vrste po 12 h, če se oznanila tiska enkrat, po 10 h, če se tiska dvakrat in po 8 h, če se tiska trikrat ali večkrat. — Dopisi naj se izvolijo frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravitelstvo je v Knafljovih ulicah št. 5, in sicer uredništvo v I. nadst., upravitelstvo pa v pritličju. — Upravitelstvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari.

Mesečna priloga: „Slovenski Tehnik“.

Uredništva telefon št. 34.

Posamezne številke po 10. h.

Upravitelstva telefon št. 85.

Nagodba — sklenjena.

V soboto zvečer je bilo izdano uradno razglasilo, da je nagodba sklenjena v vseh bistvenih točkah in da je urediti samo še nekaj manj važnih detajlov.

Razmerje med Cislitvansko in med Ogrsko je že več let provizorno urejeno, a letos se mora ali definitivno skleniti za gotovo dobo ali pa nadomestiti s čim drugim.

Pogajanja zaradi obnovitve nagodbe so trajala celo leto, namreč od 9. septembra 1906, ne da bi se bil dosegel kak uspeh. Da, prišlo je celo do velike krize, čigar posledica je bila, da so se dne 17. septembra t. l. pogajanja sploh pretrgala. Vzrok temu je bilo, da absolutno ni bilo mogoče doseči sporazumljenja glede treh točk, in sicer:

1. glede zahteve, naj se zviša ogrski prispevek k skupnim izdatkom;

2. glede zahteve, naj se že sedaj reši vprašanje o skupnosti avstro-ogrskih banke, dasi poteče njen privilegij šele prihodnje leto;

3. glede zahteve, naj ostane avstro-ogrška banka še nadalje skupna banka.

Glede kvote ni bilo ravno posebno hudega boja, kajti Madžari so računali s tem, da bodo morali k skupnim izdatkom nekaj več prispevati, kakor doslej, pač pa je šel boj za avstro-ogrsko banko.

Madžari, ki bi radi ustanovili svojo banko, a sedaj tega ne morejo storiti, prav sedaj ne, ker potrebujejo denar skupne banke kakor sol. Ko bi v sedanjem trenutku morali ustanoviti svojo banko, bi bil strahovit krah neizogiben. Madžari so zaradi tega zahtevali, naj se bančno vprašanje sedaj ne reši, češ, da ni integrirajoč del nagodbe.

Bistvo boja je bilo torej to: avstrijska vlada je hotela, naj se reši bančno vprašanje takoj in obenem z nagodbo, Madžari pa so temu ugovarjali in to odklanjali, zahtevajoč, naj se pusti stvar nerešena, dokler ne poteče privilegij avstro-ogrskih banke.

Ker 17. septembra t. l. ni bilo mogoče doseči sporazumljenja v tej stvari, so se pogajanja pretrgala.

Kdor je v teh dneh čital velike liste, se kar ni mogel načuditi, s kako vneto so dopovedovali Madžarom, da je skupna banka za Ogrsko največja sreča in največji blagoslov. Kar posili so hoteli rešiti Madžare, da se

je človek nehoti vprašal, kaj da to reševanje Madžarov pravzaprav pomeni.

Zdaj se je stvar nekoliko zjasnila. Madžari so zahtevali in zahtevajo zase svojo banko, hoteč s tem izsiliti novih koncesij. Različni merodajni madžarski politiki so priznali, da je ustanovitev ogrske notne banke v sedanjem trenutku nemogoča in da bi ustanovitev provzročila katastrofo — Kossuthova stranka pa ni hotela odnehati. Bila je to komedija z razdeljenimi vlogami. Kossuthova stranka je računala na to, da avstrijska vlada na noben način ne privoli v razdelitev banke, ne zaradi Madžarov, ne ker jih hoče obvarovati škode, marveč ker ve, da bi v slučaju ustanovitve samostojne ogrske banke nastal krah, v katerem bi slo rakom živžigal nebroj avstrijskih milijonov. Avstrijski industrialci, trgovci in kapitalisti bi v slučaju kraha na Ogrskem toliko izgubili, da vlada na noben način ne bi dovolila ustanovitve samostojne banke za Ogrsko, nego raje z drugimi koncesijami pripravila Madžare do tega, da odnehajo od svoje zahteve.

V soboto se je torej doseglo sporazumljenje. A tako, da nikogar ne more zadovoljiti. Madžari so pač privolili, da se zviša ogrski prispevek k skupnim izdatkom, a avstrijska vlada pa je odnehala od junktina, da se mora bančno vprašanje rešiti obenem z nagodbo. Vprašanje, ali ostane avstro-ogrška banka skupna ali pa ustanove Madžari svojo banko, se ne bo rešilo sedaj, nego šele prihodnje leto. Nagodba, torej trgovinska, carinska in veterinarska pogodba se obnovi že sedaj, bančno vprašanje pa ne.

Ne dvomimo, da bodo Madžari naposled milostno privolili, da jim sme avstrijski denar še nadalje pomagati pri ustanavljanju lastne industrije, jih držati nad vodo in jim dati sredstev za vojno zoper avstrijsko industrijo, toda avstrijska vlada jim bo morala to drago plačati.

Detalji nagodbe še niso znani, a iz okoliščin se da sklepati, da bo nagodba za Avstrijo slaba in da pridejo v veliko zadrego tiste stranke, ki bodo iz političnih nagibov zanjo glasovale.

Na ljubljanski postaji c. kr. državnih železnic.

Odkar je dr. Derschatta železniški minister, odtaknil je zapihal

v upravi državnih železnic še ostrejši nemško-nacionalni veter in ga čutimo celo v Ljubljani dosti bolj, nego kdaj poprej.

Središče nemškega nacionalizma na državnoželezniški postaji je kurilnica. Tu so vsi uradniki prononcirani, fanatični Nemci — Nemci po mišljenju in ne tudi po rojstvu in po krvi — in kar je v njih močeh store vse, da se nemstvo utrdi.

Že se stopiš v kurilnico, zapaziš tu nemško nasilnost. Nikjer ni slovenskega napisa. Dasi so delavci po večini Slovenci in niso zmožni nemškega jezika, vendar so celo varnostni napisi samo nemški, prav kakor bi kurilniška gospoda želela, da ponesreči kar mogoče mnogo Slovencev. Edini dvojezični napis, ki je bil pri cirkularni žagi so odstranili, menda da se je ustvarila harmonija.

Toda, pač — en slovenski napis je še in ta napis pravi: »Ne sprejme se nobenega delavca.« Ta napis je zato slovenski, ker vlada v kurilnici načelo, importirati Nemce za vsako ceno. »Ne sprejme se nobenega delavca,« pravi napis, kar pomeni, da nobenega ne rabijo. V resnici pa hočejo s tem odpisom le odganjati domačine, ker importirajo skoro vsak teden kakega Nemca iz Koroške ali iz Zgornje Štajerske. Princip je: odrediti domačine, ker so Slovenci, in jih nadomestiti s tujci, ki so Nemci.

Sedaj rabijo tri mizarje. Ker še ni orodja, so najeli dva mizarja, domačina, a reklo se jima je, da morata službovati kot dninarja, dokler ne pride orodje. A glej, sedaj, ko bi bil prostor vsaj za enega domačega mizarja, je to mesto zasedel Nemec iz Gornje Avstrije, neki Weisbeck. Naravno je, da je eden omenjenih domačih mizarjev vsled tega pustil delo in šel v privatno službo, kakor da bi prenašal tako krivico. Pripomniti je, da je ta mizar sin železniškega uslužbenca, ki je že mnogo let pri železnici. Tu se vidi, kako brezobzirno odpravljajo domačine na korist tujcem.

Nemška drznost je tako velika, da prezira celo ministrske odredbe. Svoječasno je ministrstvo zaukazalo, da morajo tisti uslužbeni, ki ne znajo nemški, dobiti službene knjige in kar je treba v slovenskem jeziku. Do danes še ni nobeden dobil slovenske knjige. Celotna pravila za pokojniški zaklad so dobili vsi samo v nemškem jeziku in ker so ta pravila velikega pomena so se nekateri osokolili in jih vrnili, ker jih ne razumejo.

Tudi drugače je protežiranje Nemcev za vsako ceno takorekoč na dnevnem redu. Bodi naveden en poseben kričeč slučaj. Nekega pleskarja, ki sliši na ime Schatzer, so hoteli že meseca januarja definitivno postaviti. Toda takrat bi bil moral preskočiti dva Slovence in zato se takrat niso upali tega storiti. Zdaj pa so to hitro storili. Schatzer je postal definitivno samo zato, ker je Nemeč, a preskočil je domačina Vojeta iz Vodmata. Voje je sicer hud klerikalec, a to nas ne ovira, da bi se zanj ne potegnili. Vojetu se je zgodila s preteriranjem nezasluzena krivica in storila se mu je zgolj in edino iz narodne pristranosti.

Kako daleč sega ta pristranost, priča naslednji dogodek. Ko je bil višji nadzornik Lüttrow v Ljubljani, sta se Schatzer in Voje pritožila zaradi mezde. Lüttrow je obljubil, da se vsakemu mezda zviša za 20 vin. na dan. A kaj se je zgodilo? Nemeč Schatzerju so zvišali mezdo za 30 v. na dan, Slovence Vojetu pa — nič!

Schatzer je zdaj definitivno. Ker nimajo zanj rabe kot pleskarja, so ga posadili v pisarno, kjer se zdaj mož lepo norca dela iz delavcev. Kako daleč sega sovraštvo do Slovencev, si pač nihče ne more misliti. Le pogledimo si slučaj kurjača Fr. Črmeta. Pomožni kurjači so postali definitivni z veljavnostjo od 1. januarja. Edini Črne ni postal definitivno, dasi nima nobene kazni in je vesten, spreten in zanesljiv v svoji službi. Zakaj je bil zapostavljen? Zakaj se mu je zgodila ta krivica? Splošna sodba je, da zato, ker je pri volitvah — glasoval za Žirovnika.

S tem, da Slovence sistematično zatirajo in odpravljajo, pa še ni rečeno, da je sicer vse v najlepšem redu. Pritožb je še mnogo. V sedanjem trenutku je postopanje g. Poke de Pokafalva glede zvišanja prejemkov povod nevolji. Ravnateljstvo je obljubilo uslužbenecem kurilnice zvišanje dohodkov z veljavnostjo od 1. julija, a zvišali so se jim dohodki z veljavnostjo od 1. avgusta, tako da so uslužbeni oškodovani za en cel mesec.

Nemško-nacionalni gospodi v kurilnici bi pa delali krivico, če bi rekli, da se omejujejo samo na preganjanje in oškodovanje Slovencev. Delavci in pridni so tudi drugače, namreč za nemško-nacionalno stvar. V kurilnici je pravo vodstvo schulvereinske šole v Šiški. Gospodje Januschowski, zlasti pa delovodja Pauritsch in skladiščnik Wenig, so veli-

ki agitatorji za to šolo. Wenig je blagajnik in zgodilo se je že, da je podrejenega mu uslužbenca poslal pobirati prispevkov za schulvereinsko šolo.

Tudi pri prometnem oddelku se je že začelo delati po istem sistemu, kakor v kurilnici. V tem oddelku nosi zvonec nemškega nacionalizma pristav Unger, o katerem je »Slovenski Narod« že pisal. Tudi v ta oddelek, kjer je znanje slovenščine neizogibno potrebno, so začeli vsiljevati jezikovno nesposobne uradnike. Neki Kittka ne zna skoro čisto nič slovenski in zdaj je postal zopet neki trdi Nemeč aspirant.

Če se gode take stvari tu, v slovenskem središču, kaj čuda, da postopa nemška gospoda drugod še vse brezobzirneje.

Čas bi bil, da se enkrat energično posveti tej nemški predrznosti.

Deželni zbori.

Gradec, 6. oktobra. Včeraj je imel štajerski deželni zbor zadnjo sejo, ki je trajala do 3. ure popoldne. — Predlog za obdačenje avtomobilov se je izročil deželnemu kulturnemu odseku, istotako predlog poslanca Orniga za regulacijo Drave v ptujskem okraju. — Poslanec dr. Jankovič je utemeljeval svoj predlog za regulacijo. Save pri Brežicah. Pri tej priliki je protestiral v imenu slovenskega kluba, ker so v torkovi seji nemški poslanci pri čitanju slovenske interpelacije posl. dr. Hrašoveca zapustili dvorano ter je pri vrnitvi v zbornico neki nemški poslanec grdo žalil Slovence z neko glasno opazko. Govornik je naglašal, da je slovenski jezik v deželnem zboru popolnoma enakovreden nemškemu ter se ga smejo slovenski poslanci vsak čas po potrebi posluževati. Njegov predlog se je izročil dež. kulturnemu odseku. — Posl. Vošnjak je utemeljeval svoj predlog, s katerim se deželnemu odboru naroča, naj prouči vprašanje zaradi spremembe § 62. državnega šolskega zakona, da se občine razbremenijo pri ustanavljanju novih šol ter naj nekaj stroškov prevzamejo država in dežela. Predlog, naj deželni odbor poroča o tem v prihodnjem zasedanju, se je izročil združenima finančnemu in naučnemu odseku. — Za razširjenje blazine v Feldhofu se je dovolilo 275.000 K. — Predlog poslanca Roša za napravo trsnice in drevesnice v Laškem trgu in predlog poslanca dr. Hrašoveca za napravo

LISTEK.

„Vaška kronika“.

(Spisal Ivan Lah, izdala „Narodna založba“ Cena 1 K 70 v.)

Zgodovinska povest je komaj sto let stara vrsta pripovedne literature, dasi so že stoletja poprej dramatični kaj radi uporabljali zgodovinske snovi. Shakespeare si je v svoji dobi pridobil največ veljave s svojimi zgodovinskimi dramami iz življenja angleških kraljev in po njem se je ravno nebroj že pozabljenih angleških pisateljev več stoletij.

Romane zgodovinskega značaja je začel pisati Walter Scott. Morda se ne motijo tisti literarni zgodovinarji, ki uče, da so Scotta vzpodbudile Shakespearjeve zgodovinske drame, da je začel pisati zgodovinske povesti. Scottovi romani so v najkrajšem času zasloveli po vsem izobraženem svetu. Prevedeni so bili malone na vse kulturne jezike in priljubili so se občinstvu, kakor noben drugi genre pripovedne literature.

Ni dvoma, da je vplivala nekoliko tudi moda, ki igra v literaturi ravno tako veliko vlogo, kakor v vseh drugih pojavih življenja. Zgodovinski roman je bil nekaj popolnoma novega in to vleče vedno. Vzle temu

in dasi je bil Walter Scott pisatelj čudovite fantazije in izrednih pripovedovalnih zmožnosti, je vendar iskati vzroka njegovih fenomenalnih uspehov v zgodovinski podlagi njegovih spisov. Vsak narod ljubi svojo zemljo, vsakemu narodu je prirojena pijeteta do njegovih prednikov in zato ga dogodki iz njegove preteklosti zanimajo vedno bolj, nego obče človeški problemi, ki jih sicer obravnava pripovedna literatura. Nemški zgodovinar Treitschke ni šel predaleč, ko je v nekem svojem predavanju dejal, da ima zgodovinski roman največ vpliva na vsak narod, ker ni samo zabava in krakčasje, nego tudi najiminitnejše vzgojno sredstvo, ker razvema domovinski čut in razvija narodno zavednost in narodni ponos.

Uspehi Walterja Scotta so bili tako velikanski, da je zgodovinski roman postal takorekoč čez noč najiminitnejša literarna vrsta. Celotna pomeni Goethe se je klanjal zgodovinski povesti, uvidevajoč njen kulturni in nacionalni pomen in proglasil ga je za »novo umetnost nove dobe«.

Res se je zgodovinski roman čudovito hitro razvil pri vseh narodih in obenem poživil zgodovinsko dramo. Med Francozi je Viktor Hugo, ki velja še dandanes za največjega francoskega pesnika in pisatelja 19. stoletja, s svojimi zgodovinskimi dramami in romani začel novo lite-

rarno dobo. Njegova zgodovinska romana »Notre-Dame de Paris« in »Quatrevingt-treize« čitajo na Francoskem še dandanes in njegove zgodovinske drame »Hernani«, »Marie Tudor«, »Lucrèce Borgia«, »Ruys-Blas« in »Les Bourgraves« igrajo še dandanes na francoskih odrih, dočim počivajo druga njegova dela v bibliotekah v popolni pozablenosti in čitajo njegove verze samo še dijak v čitankah.

Tudi Viktor Hugo je našel mnogo posnemovalcev. Najiminitnejši med njimi je bil stari Aleksander Dumas. Ta je spisal celo serijo zgodovinskih romanov. Začel je z dobo kralja Ludovika XIII. in kardinala Richelieuja, »Trije musketirje«, ki so izšli tudi v slovenskem prevodu, popisal dobo kardinala Mazarina (»Deset let pozneje«), popisal dobo Ludovika XIV. (»Vicomte de Bragelone«) in potem v velikem delu (»Ovratnica kraljčin«, »Ange Piton« itd.), popisal dobo Ludovika XVI. in veliko revolucijo.

Ni ga pisatelja na svetu, čigar romani bi se bili toliko čitali kakor Dumasoni zgodovinski romani. Preloženi so ti zgodovinski romani že na vse jezike. Kako radi so jih ljudje čitali, priča dejstvo, da je Dumas ž njimi zaslužil več milijonov frankov.

Poleg Dumasa je seveda še nebroj francoskih pisateljev, ki so se

bavili in se še bavijo z zgodovinskim romanom. Ker je sicer jako lepa in za zgodovinskega pisatelja hvaležna preteklost francoskega naroda že vsa izčrpala in beletristično fruktificirana, so se novejši francoski pisatelji lotili zgodovine drugih narodov, posebno Grkov in Rimljanov. Flaubert je za svoj roman »Salambo« študiral več let zgodovino Kartageško in obsegajo znanstvene opombe k temu njegovemu romanu kar več strani.

Italijani so dobili svoj zgodovinski roman v dobi preporoda. Znana stvar je, da sta Verdi s svojimi zgodovinskimi operami in Alessandro Manzoni s svojim zgodovinskim romanom »I promessi sposi« mogočno vplivala na prebujenje italijanskega naroda. Poleg Manzoni je zlasti Guerrazzi pridobil velik ugled kot pisatelj zgodovinskih romanov.

Med Nemci se je začel zgodovinski roman razmeroma precej pozno. Vilibald Alexis je sicer spisal več zgodovinskih romanov, a do prave veljave ni mogel priti. Šele znameniti nemški pisatelj Gustav Freytag je s svojo serijo zgodovinskih romanov »Bilder aus der deutschen Vergangenheit« pridobil temu literarnemu genru primerno veljavo. Od tedaj producirajo Nemci toliko zgodovinskih romanov in povesti, kakor noben drugi narod.

Tudi pri Madžarih ima zgodovinska povest veliko veljavo. Maurus Jokai si je s svojimi zgodovinskimi romani pridobil evropski ugled in je edini madžarski pisatelj, čigar dela so preložena na več drugih jezikov.

In v naši dobi — ali ne čitajo ljudje s posebnim veseljem zgodovinskih romanov Sienkiewiczjevih, ki so že večinoma preloženi tudi na slovenski jezik (»Quo vadis«, »Z ognjem in mečem«, »Potop«, »Mali vitez«, »Brez dogme«, »Rodbina Polanski«), ali je kak roman naših dni dosegel tak uspeh, kakor ti Sienkiewiczjevi romani ali pa L. Wallace-a »Ben Hur«?

Zgodovinski roman se zdi, da ni podvržen nobeni modi. Walterja Scotta bero še dandanes. Bulwerjevi »Zadnji dnovi Pompeja« so že sila stari, a čitateljev imajo še vedno. Conscience roman »Flanderski lev« so čitali že naši očetje in čitajo še zdaj naši sinovi. Moč snovi je pač večja moč kot moč sloga.

Vsled te moči, ki je v snovi sami, ne bo zgodovinski roman nikdar izginit. Saj se tudi najmodernejši vseh modernih pisateljev lotevajo zgodovinskih snovi. Maeterlinck je spisal zgodovinsko dramo »Mona Vana«, Begovič »Gospo Walewsko«, Gjalski pa je lani izdal zgodovinski roman, v katerem opisuje dobo hrvaškega ilirizma. (Konec prih.)

uzornega vinograda v Grižah sta se izročila deželnemu odboru, da izpolnjuje državni prispevek. — Namestnik grof Clary je odgovarjal na interpelacijo poslanca Stigerja in Lenka zaradi volitev v celjski okoliški občini. Namestnik je povedal, da se je morala odkloniti pritožba dr. Jabornega proti imenovanim volitvam, ker so bili volilni imeniki pravilno izpolnjeni vsakomur na oglede. — Na interpelacijo poslanca Vošnjaka zaradi pustošenja pohorskih gozdov je odgovarjal namestnik, da se o pustošenju sicer ne more govoriti, vendar je naročil mariborskemu okrajnemu glavarstvu, naj posveča posebno pozornost gozdarstvu na Pohorju. — Na interpelacijo poslanca Wastiana, zakaj se zavlačuje zgradba mostu čez Dravo v Mariboru je odgovarjal namestnik, da gradnjo zavlačuje le mariborska občina; ko bo ta glede trase sprejela jasen in določen sklep, bo namestništvo takoj odredilo stavbno komisijo. — V cesarjev jubilejski odsek sta bila izvoljena izmed Slovencev poslanca Robič in dr. Jurtela. — Posl. dr. Jankovič se je izročil okrajnemu sodišču v Kozjem zaradi razžaljenja časti. — O predlogu poslanca Wastiana, naj vlada nastavi kletarske nadzornike za Spodnje Štajersko se je vnela ostra kontroverza med poslancem Robičem na eni, in poslanci Wastianom, Stigerjem in Kodolitschem na drugi strani, a končno se je predlog sprejel. — Poslanec Roš je predlagal, naj se preišče škoda, ki jo je napravila toča v ptujskem in ormoškem okraju ter se dovoli prizadetim posestnikom podpora. Predlog je bil sprejet. — Mnogobrojne peticije so se rešile en bloc. Prošnja konjske podružnice kmetijske družbe za ustanovitev viničarske šole se je priporočila v ugodno rešitev deželnemu odboru. Ravnotako so se izročile deželnemu odboru prošnje 27 občin šmarskega in rogaškega okraja, naj ostane vinarski nadzornik Fr. Stumberger na svojem mestu. Prošnja konjskega okrajnega odbora, da bi se mu opustil dolg 12.000 K pri železnici Poljčane-Konjice se je odklonila. Katol. podpornemu društvu v Celju se je dovolila za zdrževanje dekliške šole 2000 K. — V govoru, s katerim je nato namestnik odgodil zasedanje, je obljubil, da misli vlada deželni zbor se sklicati h kratkemu zasedanju pred razpustom, da razpravlja o proračunu in o novi deželnozborni volilni reformi, med tem časom pa se bo vlada pogajala z raznimi strankami, da doseže kompromis v tej stvari. —

Brno, 6. oktobra. Moravski deželni zbor se je včeraj odgodil ter se naznani prihodnja seja pismeno.

Praga, 6. oktobra. Za vrhovnega ravnatelja češke hipotekne banke je deželni zbor imenoval profesorja Blažka.

Lovč, 6. oktobra. V včerajšnji seji je predložil poslanec Čienški spremembo deželnega reda in deželnozborskega volilnega reda. Na predlog finančnega odseka je deželni zbor dovolil 500.000 K za podporo vsled vremenskih neizidov prizadetemu prebivalstvu. Zadar, 6. oktobra. Posl. dr. Trešić-Pavičić je v včerajšnji seji ostro napadal šolsko upravo, češ, da vzgaja mladino nepatriotično (?) Posl. Biankini se je pritoževal o pomanjkljivosti šolske higijene in o analfabetizmu. Nadalje je isti poslanec vložil sedem predlogov za gospodarsko in kulturno povzdigo Dalmacije ter se toplo zavzemal za glagolico.

Državni zbor.

Dunaj, 6. oktobra. Predsednik državnega zbora dr. Weisskirchner je povedal nekaterim časnikašem na tozadevno vprašanje, da o sklicanju državnega zbora na dan 10. t. m. še govora ne more biti ker morajo biti oddaljeni poslanci vsaj osem dni poprej obveščeni o otvoritvi. Sicer pa pričakuje iz Budimpešte vsak trenutek obvestilo o zopetni otvoritvi parlamenta.

Praga, 6. oktobra. Med poslanci se govori, da se državni zbor skliče na dan 22. oktobra.

Nagodba sklenjena.

Budimpešta, 6. oktobra. Snoči ob 6. uri zvečer je ministrski predsednik dr. Wekerle v imenu ogrske vlade izjavil, da sprejme modifikacije, ki jih avstrijski ministrski predsednik želi in o katerih se je temeljito razpravljalo, kot temelj za načelno sporazumljenje. S to mirno izrečeno izjavo se je smelo takoj smatrati nagodbo za sklenjeno.

Dunaj, 6. oktobra. O snočnji konferenci je izišel sledeči uradni komunikat: »Danes popoldne sta se obe vladi po večurni konferenci načeloma zedinili o glavnih diferencah nagodbe. Vsled tega je sedaj mogoče končno urediti celo vrsto važnih, dosedaj še nedotakanih podrobnih vprašanj. Ta dela bodo trajala najbrže še več dni. Vendar je upanje, da

bo mogoče v bodočih dveh tednih predložiti obema parlamentoma izgotovljeni vladni predlogi. Da tedaj so se člani obeh vlad zavezali s častno besedo, da bodo varovali strogo tajnost o dosedanjih sklepih.

Budimpešta, 6. oktobra. Udeležniki nagodbenih konferenc so zapustili snoči veselih obrazov konferenčno dvorano z besedami: »Nagodba je narejena!« Avstrijski člani konferenc so povedali časnikarjem: »O vseh vprašanih smo se načeloma zedinili. Tu ostanemo le, da predelamo potrebne točke.«

K popustljivosti ogrskih ministrov je precej pripomogla izjava finančnega ministra vit. Korytowskega. Minister je namreč prišel pred konferenco mimo skupine madžarskih urednikov, ki so se razgovarjali, da v neodvisni stranki nikakor ne more prodreti nagodba, ako bi se hotelo podaljšati skupno banko. Minister vit. Korytowski je pripomnil na te besede: »Ako hočejo ogrski gospodje izvršiti samomor, jim tega ne moremo braniti. Sicer pa je tudi v Avstriji razpoloženje ugodno delitvi banke.«

Ministrski predsednik dr. Wekerle je izročil avstrijskim ministrom pred konferenco pismen ultimatum, v katerem pravi: »Neodvisna stranka je soglasno nastopila za samostojno banko. Vlada izpolni tedaj le zahtevo večine državnega zbora, ako določi zahtevo po samostojni banki za pogoj nagodbi. Ogrska vlada, ki pozna nevarnost, ako se sproži bančno vprašanje, je bila od začetka menjena ter je to v prejšnjih pogajanjih tudi izjavila, da bančno vprašanje ne spada v kompleks nagodbe, temu se mora odgoditi na poznejši mirnejši čas.« Ker pa je avstrijska vlada opetovano zahtevala, da se mora tudi o banki razpravljati obnem z nagodbo, je ogrska vlada z ozirom na stalische večine v ogrskem parlamentu primorana zahtevati, naj se banka leta 1910. razdeli. — O tem se je razpravljalo nato od 12. do 2. ure popoldne. Doseglo se je tudi v tem pogledu sporazumljenje, toda ni še znano kako.

Dunaj, 6. oktobra. Snoči je došlo kabinetni pisarni obširno poročilo o ugodnem preobratu v nagodbenih pogajanjih. Prihodnji četrtek ali petek pride ogrski ministrski predsednik dr. Wekerle k cesarju. V prvi seji ogrskega parlamenta še ne bo dr. Wekerle ničesar poročal o nagodbi, temu še v novem zasedanju, ki se začne takoj po prvi seji.

Budimpešta, 6. oktobra. O vsebini nagodbe se ve le toliko, da ostanete obe državni polovici še nadalje v skupnem carinstvu ter ostane izvoz, uvoz in prevoz carine prost. Tudi delitev užitninskega davka se je preperečila.

Ko se je raznesla vest, da je nagodba perfektna, so ogrske vrednosti takoj rapidno poskočile, in sicer se je ogrski kredit zvišal za 20 K.

Iz hrvaško-srbske koalicije.

Zagreb, 6. oktobra. Plenarna seja hrvaške delegacije je sklicana na dan 9. t. m. v Budimpešto. K seji so povabljeni vsi člani hrvaško-srbske koalicije, ki so delegatje.

Osrednji odbor samostojne srbske stranke je sklenil v predvčerajšnji seji soglasno, da ostane stranka še nadalje v zvezi hrvaško-srbske koalicije ter se bo s Hrvati v vsi odločnosti borila za državno individualnost Hrvatske.

Politični umori v Srbiji.

Belgrad, 6. oktobra. Pristaši mladoradikalne stranke so zavratno umorili občinska predstojnika iz Palanke in velike Plane. Oba umora imata politično ozadje. Morileci so ušli.

Ljubljanski občinski svet.

V Ljubljani, 5. okt.

Predsedoval je župan Ivan Hribar.

Za samoslovenske ulične napise v Ljubljani.

Občinski svetnik dr. Triller je poročal o resoluciji »Političnega društva za Krakovo in Trnovo« glede samoslovenskih uličnih napisov. Resolucija se glasi: »Politično in prosvetno društvo za Krakovo in Trnovo navdušeno pozdravlja sklep občinskega sveta v zadevi samoslovenskih uličnih napisov in vsak odločni korak v obrambo slovenskega značaja glavnega mesta Ljubljane in ogorčeno zavrača vsak protivniški poskus od katerekoli strani. Ljubljana naj tudi na zunanje kaže svoje slovensko lice po samoslovenskih uličnih napisih in naj se torej na merodajnem mestu zavrne protest pešice nemških prebivalcev kot neutemeljen. Zahteva-mo torej samoslovenske ulične napise v Ljubljani.« Sledita podpisa predsednika in tajnika. Občinski svet z veseljem pozdravlja zavedno gibanje krakovsko-trnoskega prebivalstva ter odstopi tudi to resolucijo deželne-

mu odboru s prošnjo, naj čimprej pritrdi tozadevnemu sklepu občinskega sveta.

Demisijski ravnatelj višje dekliške šole dr. Požarja.

Med tem je došel županu dopis ravnatelja višje dekliške šole dr. Požarja, vsled česar se sejo prekinil, da so se občinski svetniki o tem posvetovali. Potem je občinski svetnik Šubice prečital sledeče pismo:

Velečeni gospod župan! Ker sem že opetovano izrazil pogoje, pod katerimi sem voljan voditi še nadalje mestno višjo dekliško šolo, a ker se niti na enega teh pogojev dosedaj še ni oziralo, in ker se je ravno najpoglavnejše, t. j. cel dopust naravnost ignoriral, primoran sem javiti, da z današnjim dnem odložim takozvano ravnateljstvo, in da, ko sem že toliko truda v zadnjih dneh za ta zavod pretrpel, tudi že v ponedeljek več ne pridem na zavod. V pojasnilo naj navedem, da sem ravnokar prejel od ravnateljstva c. kr. II. državne gimnazije odlok, da se mi dovoljuje dopust »für die Dauer des Schuljahres 1907./8. unter dem Ministerialerlass vom 6. März 1903 angegebener Modalität«.

Kakor me že sploh deželni šolski svet prezira, vendar ne maram, da bi se z menoj takole pometalo.

Isto javim tudi ravnateljstvu II. državne gimnazije.

Z odličnim spoštovanjem vdani Dr. Lovro Požar.

V imenu šolskega odseka je predlagal poročevalec:

1. Slavni občinski svet vzemi od-poved na znanje.

2. Gospodu županu se naroči, da takoj ukrene primerno za nadomestitev odstopivšega ravnatelja.

3. Novemu ravnatelju se določa ta funkcijska doklada in odškodnina za stanovanje v isti višini, kakor jo imajo ravnatelji srednjih šol v Ljubljani, t. j. funkcijsko doklado 1000 K in odškodnino za stanovanje v toliki višini, da znaša dotični znesek skupaj s polovico ravnateljeve aktivitetne doklade kot državni uradnik vsoto 800 K na leto.

4. Gosp. prof. dr. Lovru Požarju izreka občinski svet zahvalo na njegovem večletnem trudaljubnem delovanju na cesarja Franca Jožefa I. mestni višji dekliški šoli.

Vsi predlogi so bili sprejeti.

Za mestno policijsko stražo.

Ker poteče meseca marca prihodnjega leta šletna trepčna doba dežnim plaščem mestnih policijskih stražnikov, treba je nabaviti 45 novih takih plaščev a 45 K. V ta namen se je dovolil znesek 2025 K, ki se postavi v proračun za leto 1908. (Poročevalec občinski svetnik Meglič).

Isti poročevalec je nadalje poročal o prošnji mestne policijske straže za priznanje petletnice. Župan je pojasnil v dopisu, da dobe petletnice s 1. novembrom 1908 ter je v ta namen že postavljena v proračun vsota 4500 kron.

Stavbne in regulacijske zadeve.

Posestnica Marija Turkova bi rada kupila kos mestnega sveta na voglu Komenskega ulic in Radečkega ceste, da bi podrla svojo pritlično hišo ter zgradila višjo. Ponudila je 1500 K, a ponudba se je odbila ter se ji predlaga, naj plača po 10 K za m², t. j. 4010 K, sicer se svet proda na javni dražbi. Obnem se mora ponudnica zavezati, da proda svoj svet, ko podre hišo, mestni občini v regulacijske namene tudi po 10 K za m². Obč. svetnik Prosenc je predlagal, naj se je stavi tudi pogoj, da mora kupljeni svet zazidati v treh letih. Ta predlog je bil odklonjen, sprejet pa odsekov predlog.

Trebljenje jarka »Volar« na Barju se je med počitnicami oddal za 600 K, t. j. po 30 vin. za meter dolžine. Oddaja se je naknadno odobrila ter se je dovolil naknadni kredit. (Poročevalec za obe točki občinski svetnik Svetek).

Istotako se je podelilo mestni občini naknadno stavbno dovoljenje za zgradbo novega župnišča pri Sv. Jakobu in o oddaji zidarskih, tesarskih, klepar-skih, in krovskih del pri tej zgradbi, in sicer vse pod pogoji, ki so bili v zapisniku komisionalnega oglada, le zahtevi zdravstvenega izvedenca glede kuhinje se ne more ugoditi. Vogel proti Rožnim ulicam se naj primer-no zaokroži. Oddala pa so se dela sledečim najnižjim ponudnikom: demoli-ranje starega poslopja in zidarska dela trvdki Filip Supančič za 40.012 K, tesarska dela trvdki Tön-nies, kamnoseške trvdkama To-man in Seravalo za 3936 K, klepar-ska trvdki Lenček in krov-ska dela trvdki Korn. Vsa dela so od-dana za 56.439 K.

Naprava prizidka pri javnem stranišču v nasadih poleg Sv. Petra cerkve se je oddala trvdki Tön-nies za 1300 K.

Prošnji hišnega posestnika Miška Kokalja za neznatno spremembo

parcelacije njegovih stavbišč kat. ob-čine Sv. Petra predmestje se je ugo-dilo.

Deželna vlada zahteva v novo reguliranem delu Gradišča med progo Južne želez-nice in cestena Rožnik raz-širjenje ceste na 15. mesto na sklenjenih 12 m, ker se je tako raz-širjava predpisala tudi viški občini. Zahtevi se ugodijo.

Posestnica Hermina Del Co-tova in Eliza Tomiškova sta se pritožili proti stavbnemu do-vo-ljenju, ki se je podelil Ant. Drofe-niku za zgradbo vile med njunima vilama v Ciril-Metodovih ulicah. Pritožbo se je odklonila, ker za imenova-no stavbno dovoljenje ni tehničnih in zdravstvenih zadržkov. (O vseh teh točkah je poročal občinski svetnik Hanuš).

Računski zaključek gasilnega in reševalnega društva za leto 1906. in o prošnji za 400 metrov novih cevij.

Poročal je občinski svetnik dr. Oražen. Računski zaključek se je odobril, dovolila se je društvu dose-danja podpora letnih 4000 K, proš-nja za nove cevi pa se je odklonila.

Ukovina na mestnem dekliškem li-ceju.

Poročevalec občinski svetnik Šubice. Župan je nasvetoval, naj se ukovina določi na letnih 100 K, a 15% učenec se lahko ukovine popo-noma oprosti, 25% pa do polovice. Kuratorji nasvetuje, naj se ukovina določi enako srednjim šolam, t. j. na letnih 80 K, pa tudi oprostitve se naj izvaja po istih načelih, kakor na sred-njih šolah, ne pa po odstotkih. Kura-torjevi predlogi so bili sprejeti.

Nato je sledila tajna seja.

Dopisi.

Iz Novega mesta. Goveji živini je cena v zadnjem času nepričakovano nizko pala tako, da se kupi par tež-kih volov za okoli 150 K ceneje kakor pred par meseci. — Naravno je, da so mesarji na Dunaju in povsod drugod vsled tega izdatno znižali cene mesa, samo naši gospodje mesarji še trdovratno molčijo in prodajajo me-so še vedno po prejšnjih cenah. No, tega jim seveda nihče ne zameri, ker vsled preoblega posla nimajo časa na take malenkosti misliti. Zaradi tega se mi ubogi konzument zaupno obračamo s temi vrsticami do Vas go-spodov mesarjev v Novem mestu in v Kandiji z najponižnejšo prošnjo, da nas blagovolite uslišati ter vendar enkrat razveseliti s tem, da bomo tudi mi deležni Vašega dobička glede ce-nejšega nakupa goveje živine; saj bo-mo v zahvalo za to dobroto, ako nam jo izkažete kakor do sedaj vsikdar tudi za naprej zatisnili eno oko kadar bo prišel zopet kak starejši obnemog-li stric ali starikava tetka na vrsto.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 7. oktobra.

— Vseslovenski trgovski shod.

Med slovenskim trgovstvom je v zad-njih desetih letih opaževati energično in dosledno gibanje za povzdigo in razvoj trgovine. Velika klerikalna akeija, zadušiti samostojne trgovce potom konsumov, je vzbudilo sloven-sko trgovstvo iz prejšnje letargije. Trgovci so se zavedli, kako velevažen naroden in gospodarski faktor da so in povsod so se začele snovati trgovske organizacije. Zdaj imamo krepke, procvitajoče trgovske organizacije v Ljubljani, v Trstu, v Celju in v Go-rici, ki so v kratki dobi dosegle mno-go lepih uspehov in veliko storile za strokovno izobrazbo svojih članov in tudi nečlanov, za socialno in gospo-darsko korist trgovstva. Simpatije vseh, ki poznajo pomen narodno za-vednega, izobraženega in ekonomično trdnega trgovskega stanu, so na strani teh organizacij in vsa javnost je pozdravila z iskrenimi simpatijami naznanilo, da priredi slovensko trgo-vsko društvo »Merkur« dne 20. oktobra prvi vseslovenski trgovski shod v Ljubljani. Osnoval se je pri-pravljalni odbor, ki si je izvolil za predsednika dež. poslanca dr. Danila Ma-jarona in ki je že razposlal va-bila. Trgovske organizacije se korpo-rativno udeležijo shoda, na katerem se bo razpravljalo o vseh za trgovstvo važnih vprašanjih. Zeleti in upati je, da se na tem shodu utrdi in okrepi trgovska organizacija in da se bo s tem shodom začela nova doba v raz-voju narodnega trgovstva v Sloven-eih.

— Namere naših klerikaleev. Iz celjske okolice se nam piše: Mnogo nameravajo naši duhovni ljudski osrečevalci ukreniti v bodoči razvoj našega naroda; med drugim tudi resno hočejo ustanoviti gospodinj-sko šolo v Celju. O tem na dolgo in široko govorijo v 47. številki »Sloven-skega Gospodarja« z dne 3. oktobra t. l. na uvodnem mestu. »Katoliško podporno društvo« v Celju t. j. vikar Gorišek z drugimi duhovni in verni-

mi njih slugami stopilo je na čelo to-zadevni akciji. Vodstvo bodoči go-spodinjski šoli poveriti hočejo — se-veda — šolskim sestram, kajti te niso le najizbornejše učiteljice, ampak tudi najbolj sposobne — gospodinje. Ker pa »Kat. podporno društvo« vz-držuje šolske sestre, bode to društvo tudi nabiralo doneske za zavode teh sester. Najprej se bo otvorila gospo-dinjska šola, potem meščanska šola, sirotišnica itd. Vidi se, da skromnost ravno ne diči naših katoliških ljudi! Ako bi le 100.000 Štajerjev nekaj da-rovalo, pravijo, pa bi imeli v enem letu gospodinj-sko šolo. Li ni to kras-na perspektiva? In kaj pa je tudi tre-ba darovati! Postani član »Katoliškega podpornega društva«, pa je; podporni ud plača 1 K, redni 4 K na leto, ustanovnik pa enkrat za vselej 80 K. To je vendar bagatela! Povrh pa se še bere za ude vsak petek sv. maša v župni cerkvi sv. Danila v Celju!! Vidite, tako znajo klerikalni naši beraci. — Postavili bodo zaup-nike, alias izžemalce, po vseh župni-jah. Za zaupne osebe so najbolj spo-sobne ženske (aha!) — tako učijo na-ši duhovni voditelji — in te so v prvi vrsti poklicane za to, ker se gre za ženske zavode. One ženske, ki bi ho-tele prevzeti službo zaupnih oseb, naj se blagovolijo same zglediti pri svo-jih dušnih pastirjih... Ubogi narod naš, kako te vlečejo in derejo dični tvoji dušni pastirji. Ti namreč dobro vedo, da še nisi povsod spregledal ter da še mnogokje tavaš v duševni te-moti. Zalostna nam majka!

— Kaj dela cenzura? Lani je izročil pisatelj Ksaver Meško »Dramatičnemu društvu« svojo dramo »Obsojenci«. Sujet drame je vzlet iz življenja koroških Slovencev. Intendanca je dala dramo na reper-toir že lansko leto, igralsko osobje jo je že študiralo in bil je že določen dan vprioritve. Dasi je rokopijska drama ležal že mesece v cenzuri pri deželni vladi, vendar ni bilo mogoče izposlo-vati, da bi deželna vlada dala dovo-ljenje za vprioritve, ali da bi vsaj cenzura izrekla svoje pomisleke proti drami. Z ozirom nato je morala že napovedana predstava izostati. Od tega časa je poteklo že skoro eno leto, a rokopijska Meškove drame še vedno leži pri deželni vladi — necenzuriran, dasi sta že opetovano intendenca in pisatelj sam intervenirala pri vladi in urgi-rala rešitev cenzure! Poznamo prav dobro poslovanje pri naši deželni vladi in znano nam je, da sede go-spodje v Bleiweisovi palači čisto leta in leta — seveda zgolj iz komoditete in lenobe na aktih, ki bi jih sicer lahko rešili ne v nekaj dnevih, ampak v par trenotkih. Zgledov in dokazov za to svojo trditve bi lahko navedli nebroj. Sicer je povsodi pri politič-nih oblastvih v navadi polžje poslo-vanje, toda tako zanikrno, kakor je pri nas na Kranjskem ni gotovo ni-kjer. Zato bi bilo naravnost potrebno, da bi poklicani faktorji na pristojnem mestu posvetili nekoliko v ta Avgi-jev hlev ter poskrbeli, da se vsaj ne-koliko očisti. Kar pa se Meškove drame tiče, zahtevamo, naprošeni od pisatelja samega, da se dā nem-u-doma dovoljenje za vprioritve, oziroma intendenca sloven-skega gledališča vsaj nazna-nijo eventualni pomisleki cenzure proti vprioritvi. Skoro eno leto že ima cenzura v ro-kah rokopijs Meškove drame in v tem dolgem času bi že lahko opravila svoj posel, ako bi hotela. Če tega ni storila, je to znak, da je ali do skraj-nosti lena, ali pa so zanjo merodajni kakšni politični razlogi. Naj bo že to ali ono, skrajni čas je, da se končno že reši zadeva glede Meškove drame. Menimo, da bo ta naš apel zadosto-val, da bo vzbudil iz letargije tiste, ki se jih tiče, sicer bomo morali priti s težjimi topovi! Pripominjamo, da sta gg. Milčinski in Funtek, ki sta v takozvanem »cenzurnem svetu«, že zdavna izrekla, kakor smo se informirali, svoje mnenje. Zapreke se torej delajo samo pri vladi.

— Znani Volta je podpisan na »Ragliji«, ki jo je izdal »Ljubljana« povodom svoje včerajšnje veselice, za odgovornega urednika. V »Ragliji« se smeši in žali g. Bojan Drenik. Za te žalitve si je Drenik poiskal zadoščenje s tem, da je Volto danes popoldne ob dveh pošteno premi-kastil v »Zvezdi«...

— »Neverjetno!« — Iz Celja: Čudno so ti naši spodnještajerski »Nemci!« — Ker se je v poslednjem času po nekod v naših slovenskih časnikih reklo, da se je od merodajne strani namignilo v nemškem delu Štajerske službujočim slovenskim poštnim uradnikom, naj se oglašajo za službe v sloven. Spod. Štajerju: to zdaj našim nemškim listom kar ne gre v glavo, češ »die Bestätigung dieser ganz ungläublichen Nachricht bleibt abzuwarten«. — Res, klasični ljudje, ti Nemci! Mar li mislijo, da se bode gornještajerskim »todelnom« nasvetovalo priti med nas Slovence?!

— **Imenovanje v pravosodni službi.** Sodni pristav pri najvišjem in kassacijskem dvoru na Dunaju dr. Gobjmir Krek je imenovan, za svetovnega tajnika. Za avskultante so imenovani pravni praktikantje Iv. Romold, dr. F. Zupanc in Ant. Sajovic v Ljubljani, Josip Tombah v Celju in dr. Frid. Babnik v Mariboru.

— **Profesorska vest.** Ravnateljstvo mestne višje dekleške šole prevzame g. Ivan Macher, profesor na II. drž. gimnaziji v Ljubljani. Seveda je treba dovoljenja ministrstva.

— **Iz šolske službe.** Okrajni nadzornik slovenskih šol v Trstu in okolici Ivan Nekerman je prišel v IX. čin. razred.

Iz gledališke pisarne. Jutri, v torek, (neprav) se ponovi Begovičeva drama „Gospa Walewska“ z gospos Borštinkovo v naslovni vlogi in gospos Haasonom kot Napoleonom. Nastopi vse dramsko osebje. Sodeluje orkester godbe c. in kr. pehotnega polka št. 27.

Slovensko gledališče. Schillerjevi „Razbojniki“ so ležali kakih deset let v gledališkem arhivu, odkoder jih je rešila roka intendantova, in v nedeljo zvečer so v novi opremi in izdaji zagledali svetlobo gledaliških desk. Ta Schillerjev tragični igrokaz je dobro zapisan pri onih, ki ga poznajo že iz prejšnjih let, ali pa tudi samo po čitanju, in že naslov sam „Razbojniki“ je kot nalašč, da primami nedeljsko občinstvo. Sicer pa „Razbojnikov“ ni omalevaževati, v njih je gromel Schiller svoj srd „in tyrannos“, ko je — ubog „Regiments-medikus“ — ječal v sponah vojaške šole v Stuttgartu in že v njih se poznajo na prvi hip zanosna krila kraljevega ptiča. „Razbojniki“ so roman, tična, viharina drama, in v tem znamenju se morajo prizoriti. Nedeljska predstava je bila v splošnem zadovoljiva, v posameznostih pa je tu in tam manjkalo prave harmonije in razumevanja. V „Razbojnikih“ so znali vsi igralci svoje vloge prav dobro in tudi uprizoritev je bila zelo dostojna. Ga. Borštinkova je s priznanim rutino izrazila vso potrtost in obup nesrečne Amalije, in g. Danilo je bil istotako kot stari Moor obžalovanja vreden, saj je ta vloga, kot že vemo po tradiciji — ena njegovih najboljših. Gg. Haasen in Dragutinovič sta pridna in vestna igralca, dobro izgovarjata, kar je zlasti pri prvem vse hvalevredno, ker združuje z lepim nastopom tudi živahno igranje. Franc bi bil moral imeti nekoliko bolj karakteristično masko. Originalen je bil, in res nekaj dobrega je podal gosp. Vaverka, g. Toplak, ki se je kot kapucin jako srečno upjel obljublja, česar ni podcenjevali, g. Povheta je bilo snoči nekam težko razumeti. Razbojniki sami so bili v kostumih in maskah preveč nedolžni golobradi, izgledali so kot paži, ne kot tolovaji, omeniti pa je, da je bila scenična prireditev predstave jako skrbna. Še to: Občinstvu je ugajal sluga Daniel: tako se je živčel v svojo vlogo, da v svojem strahu pred Dragutinovičevim kričanjem ni znal najti vrat. Nedeljska publika, ki je gledišče docela napolnila, ni tako slab kritik, četudi je jako hvaležna. Ks.

Intendanci slov. gledališča. Jako neugodno je za nas obiskovalce gledališča z dežele, da se naznanjajo predstave dan pred izvršitvijo. Veliko nas je bilo, ki smo bili mnenja, da se bode v nedeljo ponavljala opera „Manon“, a glej, sobotni „Narod“ nam naznani „Razbojnike“. Vstopnice smo si naročili pismeno po svojih znanih že v soboto dopoldne, misleči, da je v početku sezone težko šele pri zvečerni blagajni dobiti dobrih sedežev. Morali smo torej v Ljubljano, premda je vsakokratni obisk gledališča za nas spojen s precejšnjimi stroški in bi si človek želel tudi večji užitek, kot ga nude „Razbojniki“, premda jim ne odrekamo lepote. Zato bi prosili slavno intendantco, da bi liki drugim gledališčem naznanjala predstave, ako ne teden — kakor je to v Zagrebu — vsaj nekaj dni prej po časopisih. Potem si tudi marsikdo laglje spoji druge opravke v Ljubljani z obiskom gledališča. Več obiskovalcev.

Preizkušnje za usposabljen za ljudske in meščanske šole se prične v Gorici dne 4. t. ob 8. uri zjutraj. Prošnje je predložiti predpisanim potem najkasneje do 20. t. m. izpraševalni komisiji.

„Družba sv. Cirila in Metode“ razpolaga z večjim številom računskih listkov za gostilničarje in trgovce z napisom: „Mal polož dar domu na altar!“ 2 vinarja se vračunata za „Družbo sv. Cirila in Metode“ v Ljubljani. Narodni gostilničarji in trgovci bi z uporabo teh listkov zdatno koristili našim slovenskim namenom, zato se pa ne moremo, da si jih naroče v pisarni „Družbe sv. Cirila in Metode“ vsi, ki mislijo in čutijo narodno.

Občni zbor „Ljubljanske društvene godbe“ je bil v soboto zve-

čer v salonu hotela „Ilirija“ ob tako minimalni udeležbi, da je ožigosati malomarnost tistih članov, ki bi bili pač lahko prišli na zborovanje. Izmed 600 članov jih je prišlo po veliki težavi 21, torej ravno toliko, da je bil občni zbor sklepčen. Še nekateri gosposdije odborniki društva niso prišli na zborovanje! Otvoril je občni zbor predsednik gosp. Dr. Kokalj, ki je iskreno pozdravil navzoče člane, ki imajo več interesa za zborovanje nego oni, ki jih ni zraven. Iz predsedstvenega poročila je povzeto, da je preteklo leto bilo jako hudo leto za društvo, ki je moralo prestati nevarno krizo. V sled diferenc s prejšnjim kapelnikom g. Poulo je namestil odbor novega kapelnika g. Jaklja, ki je pokazal srčno veselje in trud za zboljšanje godbe. Društvo je imelo pa tudi boj s finančnimi razmerami. Z veseljem konstatira govornik, da ljubljansko občinstvo rado podpira društvo. Največja njegova dobrotnica je mestna občina ljubljanska, ki je darovala skupaj 2800 K. Prav iskreno se zahvali za to podporo obč. svet, zlasti županu. Zahvali se tudi denarnim zavodom, ki so še ostali zvesti društvu, ter želi, da bi pristopili novi denarni zavodi. V Ljubljani je potrebna civilna godba. Želi se, da bi društvena godba igrala v gledališču. Zdej še ne kaže to. Govornik je mnenja, da bi se morebiti dala spraviti društveno godbo v stik z „Glasbeno Matico“. Ko se je spomnil umrlih članov, so se zborovalci vzdignili s sedežev. Končal je z željo, naj bi se zboljšalo gnotno stanje društva, kar bo imelo za posledico tudi zboljšanje godbe. K govoru predsednikovemu je omenil g. Pahor, da kapelnika ni tako hvaliti, ker nima takih zaslug za društvo, kakor jih je našteval predgovornik. Novih not se je nakupilo samo za kakih 20 K. Nato je poročal tajnik g. Čadež o delovanju društva od zadnjega obč. zbora, ki je bil 19. oktobra 1906. Godba šteje 19 angažiranih mož s kapelnikom vred. Spopolni se z 2 ali 3 domačini. Podpornikov je 600, ki plačujejo po krono na mesec, so pa tudi taki, ki plačajo letne podpore. Odbor je imel 17 sej. Na lanskem običnem zboru sproženi simfonični koncert se ni priredil, ker se godci niso hoteli pokoriti, dasi je bilo vse potrebno pripravljeno. Zato je s 15. aprilom odpovedal odbor vsem godecem na 14dnevno odpoved. Večina godecev je prosila nazaj, ki je bila tudi sprejeta, najboljši moči so pa odšli. Kljub pozivu po listih ni bilo dobiti dobrih moči in so se oglašale le slabe. Vendar je godba častno prestala to krizo, ker so se vršile vse napovedane prireditve. V sled nanovo angažiranih moči se bo godba spopolnila. Godba je bila v Ribnici, Skofji Loki, Kranju in Logatcu, pri sokolskih slavnostih v Kranju, Ribnici in Domžalah, pri veselici na Uncu ter pri učiteljski skupščini v Radovljici. V Ljubljani je bilo 100 plačanih koncertov, 46 društvenih, 6 koncertov s plesom, 18 plesov, 1 mirozov, 11 koncertov na ledu, 11 pogrebnihih sprevedov in 6 sprevedov, oziroma obhodov. Društveni podporniki so bili razen imenovanih rednih 600: mestna občina ljubljanska (2400 K redne letne podpore in 400 K izredne), glavna slov. posojilnica (100 K), kmetska posojilnica (50 K), obrtno pomožno društvo (20 K), splošno kreditno društvo (20 K), pokojni Laiblin (oporočeno 180 K), g. Mejač (ob svoji 50letnici 100 K). Društvo je poslalo na predsedstvo poslanske zbornice petico za slovensko vseučilišče. Blagajniško poročilo je podal tudi g. Čadež, ki je poleg predsednika opravljal prav vse posle v društvu, dasi je bilo vsega skupaj 9 odbornikov! Dohodkov je bilo 23.177 K 36 v (med tem od mesta 2800 K, 197 koncertov je neslo 11.588 K 14 v, članarina 7755 K 60 v), stroškov pa 23.058 K 85 v (med temi za angažiranje godecev 16.369 K 62 v, pomožni godci 676 K 28 v, kapelniku 1680 K, honorarji 3287 K 98 v). Kot preglednik računov je poročal g. Pahor, ki je dejal, da ne more podpisati predloženih računov, ker manjka nekaj prilog, dasi je prepričan, da je gosp. Čadež vestno zabeležil vse. Zahteva, da se koncerti vrše s sporedom. Kritizira, da se je plačevalo marsikaj po nepotrebnem godecem in kapelniku. Naj se odpravi honorar in naj se zvišajo plače. G. Korošec pojasni, da ima društvo pogodbo z godci glede honorarja. Odboru se je nato dal absolutorij in se je novemu odboru položilo na srce, da vvažuje navsvete Pahorjeve. Pri volitvah, ki so se vršile po listih, sta dobila za predsednika gg. Pahor in dr. Kokalj enako število glasov, pri ožji volitvi je bil pa izvoljen g. Pahor. V odbor so bili izvoljeni gg.: Čadež, Drachslar, Golob, Hubad, Rohrmann, Trnkoczy, Turk in Vlach; preglednika računov sta gg. Vašič in Vrtnovec. Kar je bilo navzočih odbornikov, so izjavili, da ne sprejmejo mandatov, vendar so se dali pregovoriti, da bodo izvrševali

svoje funkcije do izrednega občnega zbora, ki se ima sklicati v kratkem. Tudi g. Pahor, ki je pred volitvijo demonstrativno odšel, je izjavil, da ne sprejme predsedniškega mesta. Pri slučajnostih se je govorilo, kako bi zboljšale razmere pri godbi. Gotovi ljudje v Ljubljani se prav po vaško pritožujejo, da priredila godba premalo „zapfenstrajhov“. Naj prihajajo na društvene koncerte, pa bodo večkrat slišali godbo.

Umrl je dne 2. oktobra t. l. v Sovodni pri Celju upokojeni stotnik in hišni posestnik Teodor Agrikola, hipne smrti v 65. letu svoje dobe. Zadel ga je kap. Bil je obče priljubljen.

Izginil je iz Celja, kakor se nam poroča, 10letni deček, učenec 5. razreda mestne deške šole, Robert Reter, sin poslovođe spedijske tvrdke Pellé. Pogrešajo ga od 18. septembra t. l. Deček je bil zelo „brumen“ ter je kar po cele ure tičal po cerkvah. Zdej ga iščejo potom mestnega urada.

Nov vodovod. V Št. Petru na Krasu nameravajo zgraditi vodovod in sicer ga otvorijo že prihodnjo pomlad.

Nemške posili-šole med Slovenci. Kako so take šole odveč med Slovenci, se vidi v Vojniku, kjer so letos v prvi razred vstopili cel štiri učenici! Naši ljudje so se začeli zavediti, kaj je prav in kaj ne, katera šola je mladini v korist in katera v škodo. Slovenska šola v Vojniku je vsa prenapolnjena in se je letos razširila v šestrazrednico.

Violinski virtuoz Fran Ondrič koncertira dne 26. oktobra v Gorici.

Krojači v Gorici so sklenili zvišati cene oblekam. **Strela je ubila** v Bukovici na Goriškem kmeta Ivana Krpana, ko je stal med vežnimi vrati.

Poroka. V soboto 5. t. m. se je v Trstu poročila gospica Eliza Kersnikova z g. Vinkom Carmelickim, trgovcem v Buenos Ayresu v Argentini. Nevesta je iz znane ljubljanske narodne rodbine Kersnikove in je bila pred leti ena najbolj marljivih sotrudnic pri raznih narodnih prireditvah. Čestitamo.

Ustrelil se je v Trstu 55letni G. Živic, ker je bil mnenja, da je preveč na svetu.

Nevaren svak. 36letni slikar Ludvik Bertoni v Trstu je svoji svakinji večkrat grozil, da ji z nožem prereže vrat. Predvčeršnjim je svojo grožnjo izpolnil. Rana ni nevarna. Napadalca so prijeli.

Osla so nosili v Trstu potepuhi ter razgrajali po mestu. Ker ni bilo na noben način miru, je policija aretirala razgrajalce, osla pa sekvestrirala.

Dijaški štrajh. V Zagrebu stavkajo dijaki stavbne šole. Zahtevajo, da se odstrani profesor K., ker ne zna hrvaščine! Doslej stavka samo tretji letnik. Če bi jih vsled tega izključili, izstopijo tudi dijaki 2. in 4. letnika.

Pod vlak je skočil na Reki mestni darski uradnik Anton Perpič, ki ga je stroj vsega raztrgal.

Povodno vročinske bolezni (legarja) je podarila firma Henrik Mattoni večje število steklenic giess-hüblske slatine za uboge bolnike v Postojni.

Bedasta šala. V noči od petka na soboto je nastala pri železniškem prehodu v glavnem tivolskem drevo-redu prava povodenj. Tamkaj je namreč stitviran požiralnik za odvajanje meteornih voda, ki prihajajo iz tivolskega gozda in s travnikov. Iz požiralnika, ki leži na železniškem svetu pri mostičku in je seveda odprt, je napeljan stranski kanal, po katerem se staka voda v kanal glavnega drevo-reda. V rečni noči se je pa na prav občuten način pokazalo, da je ta stranski kanal zamašen, zakaj voda je preplavila ves svet v okolici, ves travnik dež. odbora notri do Blei-weisove ceste in preplavila je tudi železniško progo. Preplavljen je bilo toliko, da je bil onemogočen vstop v ondu ležeče vile in so na železniški progi plaval celo železniški blodi tako imenovani „schwellerji“, Vlaki so vozili z najmanjšo hitrostjo, ki je mogoča in se ustavljali. Poklicani mestni inženir Prelovski je dal napraviti odtok za silo in mestni delavci so se trudili skoro vso noč, da so to delo izvršili. V soboto zjutraj, ko se je konstatiralo, kje je zavira, je inženir Prelovski dal ulomiti zgoraj omenjeni stranski kanal. In kaj se je našlo? V kanal je bila potisnjena — cela klop z naslonjalom in povrh še nekaj desk. Dokler je bilo malo vode, se je mogla še odtakati vzlic temu „jezu“, ko pa je prišel v petek naliv, je postal odtok nemogoč in voda je preplavila vso okolico. Brez dvoma se si pijanoci dovolili bedasto šalo, da so odnesli kdo ve kje celo klop in več desk in jih potlačili v kanal. Taki pijanoci pač zaslužijo, da bi postali za nekaj časa gostje mestne „špeh-kamre“.

Cinématographe-théâtre français na Turjaškem trgu (Katoliški dom) ima ta teden nastopni zanimivi program: 1. Romeo in Julija. 2. Govoreča pisma. 3. Spomladnja vila. 4. Masson in Forbes. 5. Sveže porčavano. 6. Življenje pariskih pote-puhov. 7. Nemogoča ločitev. 8. Poslednja čarovnica. 9. Malomarni šolar. 10. Za kulisami. Ponovno opozarjamo na to izborni podjetje, ki stoji na vrhuncu svoje stroke in ki si sproti nabavlja vse najnovejše pridobitve na tem polju. Zlasti ta novi program bo hrezdovnomu zadovoljil vsakega obiskovalca. V soboto nov spored.

K. Mariji Pomagaj! so hoteli včeraj oditi Martin Novak, Mihael Mevzel in Matija Repše, pa so prišli v zapor. Vsi trije so se namreč hoteli odpeljati v Ameriko in se s tem hoteli odtegniti vojaški dolžnosti, a jih je pred odhodom prijel na južnem kolodvoru nadstražnik Kržan in jih aretoval. Vsi trije so prvotno trdili, da gredo na božjo pot k Mariji Pomagaj na Brezje. Oddali so jih deželnemu sodišču.

Goljuf. Po mestu se klati nek mlad, temno oblečen človek z rjavim širokim klobukom in govori v hrvaškem narečju ter goljufa po trafikah in gostilnah že po znani metodi na ta način, da pri kupovanju pridrži svoj denar, potem pa, ko je preslepil stranko, da je dejala debel denar že v predal, vzame še odšteti drobci. Kjer bi se pojavil, naj se ga ovadi policiji.

Delavsko gibanje. Včeraj se je z južnega kolodvora odpeljalo v Ameriko 50 Hrvatov, 30 Macedoncev in 120 Bulgarov. Nazaj je prišlo pa 30, Macedoncev, iz Mallniza pa 23. — V soboto je šlo v Ameriko 60 Macedoncev, 80 Hrvatov in 16 Slovencev, 100 Hrvatov je šlo pa v Bregenco.

Izgubljene in najdene reči. Zasebnik g. Jakob Buh je izgubil zlat prstan. — Šolska učenka Justina Rastajgerjeva je izgubila črn dežnik. — Krojaški pomočnik Fran Dragotin je izgubil rjavo denarnico, v kateri je imel do 12 K denarja. — Vajenec Makso Keržmanec je našel srebrno uro z verižico. — Gospa Matilda Dežmanova je našla niklast ščipalnik. — Zasebnica gospa Faturova je našla denarnico z manjšo svoto denarja. — Na južnem kolodvoru sta bile najdene, oziroma izgubljene dve ovratnici, deške hlače, očala in stara jopa.

Tedenski izkaz o zdravstvenem stanju mestne občine ljubljanske od 22. do 28. septembra 1907. Število novorojenčev 12 (= 16.6‰), umrlih 34 (= 47.1‰), med njimi je umrl za tifuzom 1, za jetiko 9, vsled mrtvovala 1, za različnimi boleznimi 23. Med njimi je bilo tujecev 13 (= 38.2‰), iz zavodov 20 (= 58.8‰). Za infekcijskimi boleznimi so oboleli, in sicer za tifuzom 4, vsi v deželni bolnici, za vratico 1 oseba.

Izpred sodišča.

Kazenske obravnave pred deželnim sodiščem.

Konja je prodal gospodarju. Pri zidarskem mojstru Gregorju Stanovniku v Rožni dolini pri Viču je za delavca vstopil 32letni Anton Poznik iz Kaplje ob Dravi doma. Ker je hlapec zapustil službo, je vozil sedaj Poznik mesto njega. Dne 19. avgusta mu je prišlo na misel, da bi se prav lahko enega konja znebil. Gnal ga je s komatom vred v Ljubljano ter ga prodal tukajšnjemu konjskemu mesarju Šmajhlu za 40 kron. Denar je kmalu zapravil po raznih krčmah. Kupčevalec je nalagal, da je konj last njegovega brata, ter da mu je ta naročil, naj ga proda. Ko ni bilo več denarja, izmislil si je drugo. Prišel je nekaj dni po tem dogodku k samici Ivani Češnovar v Kolesijske ulice in ji pripovedoval, da je poslan iz hiralnice z naznanilom, da se je tam njen brat zadušil, in zahteval 5 K za polepšanje pogreba. Radovoljno je Češnovar dala zahtevano vsoto. A kako se je ta začudila, ko pride drugi dan brata kropit ter ga najde živega! Spoznala je prekasno, da je bila žrtev sleparja. Poznik ima 20 predkazni, bil je že tudi v blaznici. Tam so spoznali, da ni umobolen, pač pa epileptičen ter za prelovo svojega ravnanja sposoben človek. Sodišče ga je obsodilo na 13 mesecev v težke ječe.

V prisilni delavnici se mu ni dopadlo. Tukajšnji prisiljenec Leopold Wimmer je delal z drugimi prisiljenici na Javorniku. Vedno je iskal prilike, kako bi pobegnili, končno se mu je pa to vendarle posrečilo. Prišel je preko Radovljice v Koritno. Pred to vasjo na samem je stala Valentina Stareta šupa, katero je iz same hudobije zažgal. Poskušal je tudi Bernardov kozolec zapaliti, pa se mu ni posrečilo, ker je bilo v njem spravljeno vlažno seno. Wimmer se je izjavil pred sodiščem, da je zato zanetil, oženj, da bi iz prisilne delavnice prišel, ker je tam zelo slabo, in mu je mnogo ljubša ječa deželnega sodišča. Ker je bila škoda, povzročena po po-

žaru, le majhna, in ni bilo nikake nevarnosti za druge stavbe zaradi prevelike oddaljenosti, je bil obsojen Wimmer na 10 mesecev v težke ječe.

Tatvina. Zaradi tatvine že večkrat kaznovani Lovrec Muha, delavec iz Gline, je Mariji Levce na Opekarški cesti izmaknil kovčeg, v katerem se je nahajalo razen nekaj ženske obleke in perila tudi šolska sprichevala. Kovčeg je skril pod neki grm v Mestnem logu, bluzo in perilo je prodal po nekem Jožetu Metulinu, delavki Ani Kapus na Glincah za 2 K. Muha se je pa tudi po ljubljanskem mestu brez opravka okoli klatil, čeravno mu je bil od 1. 1902. vsled sklepa mestnega magistrata za nedoločen čas vohod v mesto prepovedan. Prijet je bil z drugimi vlačugarji v Mestnem logu. Obsojen je bil na 8 mesecev v težke ječe.

Telefonska in brzojavna poročila

Jesenice, 7. oktobra. Začasnega komisarja v vodstvu občinskih poslov je imenovan Anton Luckmann. S tem pristanskim imenovanjem je pokazala vlada, da hoče, kakor povsod drugod, tudi na Jesenicah iti na roko Nemcem in jih podpirati v njih težnjah. Jesenice so docela slovenska občina, kjer je Nemcev neznaatna peščica, ki pa vkljub temu hočejo imeti odločilno besedo v občinski upravi. Če bi vlada hotela nepristransko postopati, bi morala začasno vodstvo občinskih poslov poveriti enemu izmed pristavev obeh slovenskih strank, Imenovala pa je Nemece, ker ve, da se ji vsled nemško-klerikalne zveze v deželi ni bati nobenega odpora s strani klerikalcev. Da se je začasno vodstvo občinskih poslov na Jesenicah poverilo Nemu, je torej sad klerikalno-nemške zveze.

Dunaj, 7. oktobra. Minister dr. Pacak se je vrnil iz Prage, kjer je bil navzoč pri seji izvrševalnega odbora mladočeske stranke, kjer se je razpravljalo o stališču stranke napram ministrom Pacaku in Fortu in napram vladi. Sklenilo se je, naj mladočeski poslanci podpirajo vlado satejad, če pokazala resno voljo ugoditi češkim zahtevam.

Dunaj, 7. oktobra. Cesar sprejme jutri v posebni avdijenci ministrska predsednika barona Becka in dr. Wekerleja. Ob prihodu španskega kralja pride cesar na Dunaj, da ga sprejme v svoji prestolnici.

Dunaj, 7. oktobra. Iz zanesljivega vira se poroča, da se državni zbor zanesljivo snide v torek 15. t. m. Vlada predloži baje nagodbeni operat parlamentu že takoj v drugi seji.

Budimpešta, 7. oktobra. Avstrijski ministri ostanejo še danes tukaj. Danes popoldne so imeli obojestranski ministri skupno konferenco.

Budimpešta, 7. oktobra. Ogrska korespondenca naglašja, da so poročila raznih listov o nagodbi netočna, oziroma da ne odgovarjajo resnici.

Budimpešta, 7. oktobra. Pri odkritju spomenika Lajoša Kossutha v Stermenu je imel minister Kossuth govor, v katerem se je tudi dotaknil nagodbe. Naglašal je, da se je sklenila taka nagodba, ki bo zadovoljila tako Avstrije, kakor Ogrce.

Budimpešta, 7. oktobra. Državno pravdnitvo toži soprogo poslance Vlada radi čuovanja proti madžarski narodnosti!

Cetinje, 7. oktobra. Vest, da je bil zavrato umorjen vojvoda Sava Plamerac, ni resnična.

Belgrad, 7. oktobra. Uradni list priobčene kraljev ukaz, s katerim se sklicuje skupščina na dan 14. t. m.

Poslano.*

Profilizjava.

Z ozirom na izjavo Valerije Stegenšek v „Slovenec“ z dne 2. septembra t. l. ponovim, da je imenovana g. Antona Vičiča res dolžila nenravnega dejanja, kar zamorem s pričami dokazati. Če je ona pri tem resnično govorila, jaz res ne morem kontrolirati, kakor ona ne more kontrolirati mojega mišljenja in namenov napram Vičiču.

Gotovo je to, da gornja izjava Valerije Stegenšek ni sposobna g. Vičiča oprati od obdolžitve imenovanke. A. Vičič bi imel temveč pri sodnji iskati zadoščenja od Val. Stegenšek.

U. Accetto.

* Za vsebino tega spisa je uredništvo odgovorno le toliko, kolikor določa zakon.

Kaj je

Najboljši in od prvih avtoritet kakor tudi od tisoč praktičnih zdravnikov domačih in tujih priporočena hrana za zdrave kakor tudi na črevesju obolele otroke in odrasle ljudi; ima veliko redilnih snovi, pospešuje razvoj mišičevja in kosti, uravnava prebavljanje in je z ozirom na porabo cena.

„Der Säugling“ jako poučna knjiga, je dobila brezplačno v prodajalnah ali pa pri R. Kufeke, Dunaj 1.

